

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-1)

ULUSLARARASI YAŞLILAR GÜNÜ (1 EKİM 2024)

Nüfusun yaşlanması, Dünya'da toplumların demografik yapısını yeniden şekillendiren önemli bir küresel eğilimdir. Nüfusun yaş yapısındaki bu önemli değişim, doğurganlık hızındaki düşüş ve ortalama yaşam süresindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Bugün, Dünya'daki ülkelerin yarısında doğumda beklenen yaşam süresi 75 yılı aşmaktadır ve bu süre 1950'de doğanlardan 25 yıl daha uzundur. Artık 65 yaşına ulaşan bireylerin ortalama 16,8 yıl daha yaşaması beklenmektedir. Yaşlı nüfusun 2018 yılında dünya genelinde ilk kez beş yaş altı çocukların sayısını geçmesiyle tarihi bir dönüm noktasına ulaşılmıştır. 2030 yılına kadar küresel yaşlı nüfusunun genç nüfusunu geçeceği ve beş yaş altı çocuk sayısını ikiye katlayacağı öngörülmektedir.¹

Yaşlanan nüfusa sahip toplumlarda, farklı işlevsel kapasitelere sahip olan ve sayıları giderek artan yaşlı bireylere uyum sağlamak zorunlu hale gelmektedir. Temel işlevleri yerine getirme ve günlük faaliyetlere katılma kapasitesi, yalnızca bireyin doğuştan gelen kapasitesinden değil, aynı zamanda içinde buldukları sosyal ve fiziksel ortamlardan da etkilenir. Destekleyici ortamlar, yaşlı bireylerin yaş ilerledikçe aktivite seviyelerini ve bağımsızlıklarını korumalarına yardımcı olmada çok önemli bir rol oynar.²

Birleşmiş Milletler Uluslararası Yaşlılar Günü, Birleşmiş Milletler tarafından 1990 yılında ilan edilen ve her yıl 1 Ekim'de kutlanan küresel bir farkındalık günüdür. Uluslararası Yaşlılar Günü için 2024 yılında belirlenmiş tema "**Onurlu Yaşlanma: Yaşlılar İçin Bakım ve Destek Sistemlerini Güçlendirmek**" olarak belirlenmiştir.³ Nüfus yaşlandıkça, kapsamlı sağlık, bakım ve sosyal destek hizmetlerine olan talep önemli ölçüde artmaktadır. Bu durum, Dünya'da yaşlılık döneminde bakım ihtiyacı ve yetiyitiminin önemli nedenleri arasında yer alan kronik hastalıkları olan yaşlılar için özellikle kritiktir.

Ailelerin, bakım verenlerin ve profesyonel hizmet sunanların iş birliği ile yaşlı bireylerin haklarına saygı gösterilmesi, yaşam kalitelerinin artırılması ve bağımsız yaşamlarının desteklenmesi hedeflenmektedir. Onurlu yaşlanma anlayışı, sadece sağlık hizmetleriyle sınırlı kalmayıp, sosyal destek ve psikolojik yardım gibi unsurları da içererek, yaşlı bireylerin topluma aktif olarak katılımlarını teşvik etmektedir. Bu özel günde, yaşlıların onurlu bir şekilde yaşamasını sağlamak için atılacak adımların önemine dikkat çekilmelidir.

Uzmanlaşmış bakım ihtiyacı, yaşlanan nüfusların daha geniş sağlık hizmeti taleplerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Ancak, yaşlı bireylere bakım verenlerin çoğu bu ihtiyaçları karşılamak için yeterli eğitime sahip değildir. Dolayısıyla, yaşlı bireylerle çalışan sağlık profesyonelleri, sosyal çalışmacılar ve ilgili diğer profesyonellerin eğitim olanakları artırılmalıdır. Bakım verenlerin ve bakım alanların insan hakkı başta olmak üzere her türlü hakkını koruyan, eşit ve hakça hizmet modelleri geliştirilmelidir. Bakım alan bireyleri merkezine alan yaklaşımlar geliştirilmelidir.⁴

¹ [Internet] https://social.desa.un.org/sites/default/files/inline-files/UNIDOP2024_Mission%20Statement_final.pdf Erişim: 25.09.2024.

² [Internet] <https://www.un.org/en/observances/older-persons-day> Erişim: 25.09.2024.

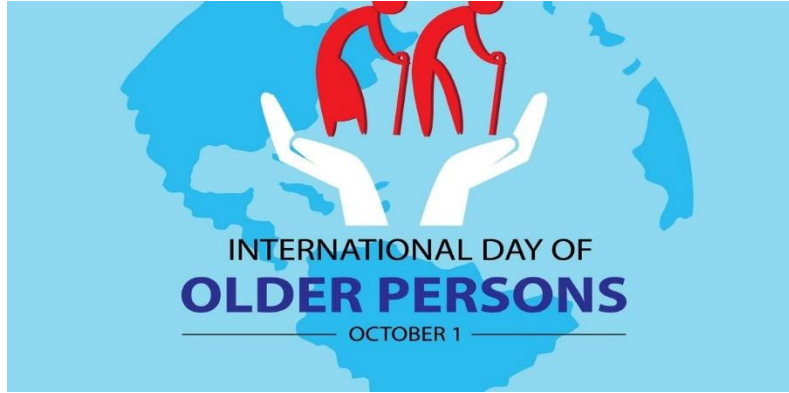
³ [Internet] <https://social.desa.un.org/issues/ageing/events/2024-unidop> Erişim: 25.09.2024

⁴ [Internet] https://social.desa.un.org/sites/default/files/inline-files/UNIDOP2024_Mission%20Statement_final.pdf Erişim: 25.09.2024.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-1)

Birleşmiş Milletler'in Uluslararası Yaşlılar Günü 2024 teması kapsamında belirlenen bazı hedefler aşağıdadır:⁴

- ✓ Ulusal politikaların ve yasaların, ailenin ve topluluğun, yaşlı bireylerin onuruna, inançlarına, ihtiyaçlarına ve gizliliğine saygının sağlanmasındaki rolünün vurgulanması,
- ✓ Küresel bakım çalışanı açığı ve yaşlanan nüfusun artması nedeniyle yaşlı bireyler için kapsamlı bakım ve destek sistemlerinin oluşturulması,
- ✓ Bakım verenlerin deneyimlerinin öğrenilmesi, evde yaşlanmanın zorluk ve fırsatlarının tartışılması,
- ✓ Yaşlı bireyler için nitelikli bakım ve destek sistemleri sunan yenilikçi girişimlerin öne çıkarılması,
- ✓ Yaşlıların farklı sağlık ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bakım verenlere eğitim verilmesi ve geriatri eğitiminin öneminin vurgulanması,
- ✓ Aile üyelerinden, uzmanlaşmış hizmet sunan profesyonellere kadar tüm bakım verenlerin haklarına saygı gösterilmesi ve savunuculuk yapılması,
- ✓ Özellikle kadın bakım verenlerin karşılaştığı zorlukların ele alınması ve bu zorlukların giderilmesi için destekleyici politikaların düzenlenmesi.

5

Sonuç olarak, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmak ve onlara saygı duyulan bir yaşam sunmak için bu yılın teması kritik bir fırsat sunmaktadır. Bu süreçte, toplumun her kesiminin, yaşlıların ihtiyaçlarını anlaması ve destek sistemlerini geliştirmesi büyük önem taşımaktadır.

⁵[Internet] <https://esu-epp.eu/events/un-international-day-of-older-persons/> Erişim: 30.09.2024.